

Bedrijfsleider Marcel Rijkers: 'Hier moet ook gewoon geld verdiend worden en met 10 cent personeelskosten is dat misschien nog wel lastiger'

Bewust groeien mét grond

Voldoende voer- en mestopslag en een stal die aan vervanging toe was, zorgden ervoor dat ook het Nederlandse Koeponbedrijf uitbreidde. Binnen een jaar moet de ruimte voor 430 koeien gevuld zijn, waardoor er twee miljoen kilogram extra melk wordt geproduceerd. Fokkerij blijft een belangrijke inkomstenbron.

tekst **Florus Pellikaan**

Hoewel het net na de middag is, draait achter een prachtige gevelpui het melkproces op Koepon Holsteins in Feerwerd op volle toeren. Een toevallige bezoeker kan alweer de tweede van de drie melkingen van de dag van buiten gadeslaan. Vanuit de ligboxenstal, geschakeld aan de 2 x 12 zij-aan-zijmelkstal met rapid exit, wordt een nieuwe groep koeien richting de wachtruimte gedreven. De routines lijken er al goed in te zitten, ondanks

dat er in de afgelopen periode een nieuwe ligboxenstal met ruimte voor maar liefst 430 koeien is gebouwd.

Het blijkt op het melkveebedrijf van zakenman Wijnand Pon (71) echter geen impuls-groei, maar een weloverwogen keuze. 'Het oorspronkelijke idee was om in Nederland niet verder te groeien dan de 260 koeien die we molken', vertelt bedrijfsleider Marcel Rijkers (33). 'Er lag al twee jaar een vergunning voor een stal

van ruim 400 koeien, maar groei in andere landen is goedkoper en past daar ook beter dan in Nederland', geeft Rijkers aan en hij verwijst naar de veebedrijven die Pon heeft in Duitsland, Polen en Schotland waar in totaal 3000 koeien worden gemolken.

Vrijwel wekelijks bezoekt Pon het melkveebedrijf in het Groningse Feerwerd, dat hij ooit in het achterhuis begon. 'Als we koeien uitzoeken voor de keuring is hij erbij en vorige week belde hij nog met de vraag wanneer ik het hooi ging persen', vertelt Rijkers. Het geeft maar aan hoe betrokken Pon is en dat hij veel oog voor de details op de bedrijven heeft.

Het besluit om de veestapel uiteindelijk toch uit te breiden had meerdere redenen. 'We hadden voer- en mestopslag beschikbaar. Dat kwam doordat we vanwege te weinig rendement en technische problemen gestopt zijn met vergisten van mest. Bovendien hadden we met 190 hectare ruim voldoende grond voor groei, waardoor we naar onze mening goedkoper konden groeien dan veel collega's.'

Zestig hectare gekocht

Ook het feit dat een aantal onderdelen van en in de ligboxenstal aan vervanging toe was, woog mee in het besluit om te gaan bouwen. Om de efficiëntie en de looplijnen te verbeteren koos Pon uiteindelijk niet voor aanbouw, maar voor een nieuwe stal over de oude heen. 'Met twee mensen meer zouden we daardoor twee miljoen kilo melk meer kunnen leveren', stelt Rijkers. 'Bovendien is het met vreemd personeel beter om in één keer een bouwproces groot aan te pakken, met daarna rustige jaren, in plaats van altijd bouwstress door kleine stapjes.'

Hierdoor was het plan van een nieuwe stal, deels gebouwd op de oude kelders en deels daaromheen, geboren en ontstond er ruimte voor in totaal 430 melken kalfkoeien. 'Naar onze mening past een bedrijf met ruim 400 koeien nog wel in deze regio van Nederland. Maar voor Pon was het een absolute voorwaarde dat we genoeg grond moesten hebben om de eigen mest te kunnen plaatsen en het eigen ruwvoer te kunnen produceren. Hij wil per se verantwoord groeien', stelt Rij-

Succesvol stiermoeder Koepon Epc Regenia 109 is met een vaarzenlijst van 11.291 kilo melk en keuringsdeelname een van de vele bewijzen van genomics selection in stal Koepon

Koepon Holsteins

Het afgelopen jaar bouwde Koepon over de oude ligboxenstal een geheel nieuwe stal met ruimte voor 430 koeien. In de stal is gekozen voor traditionele zekerheden.

Bedrijfsleider Marcel Rijkers (links) en herdsman Alex Borst

Aantal koeien:	360
Aantal stuks jongvee:	300
Aantal stieren:	40
Grondgebruik:	250 ha
Aantal medewerkers:	5 fulltime, 3 parttime
Productie:	305 dgn 10.600 3,85 3,35

Open dagen op 4 en 5 september

Op vrijdag 4 en zaterdag 5 september is de nieuwe stal van Koepon van 10.00 tot 16.00 uur open voor publiek. Naast de nieuwe huisvesting zullen ook enkele succesvolle fokdieren van Koepon en dieren uit het Peak-fokprogramma te bezichtigen zijn.

Daarnaast toont Alta van de stieren Iota, Embassy, Razor en Caliber dochtergroepen van vier of vijf dieren die zijn geselecteerd uit de eigen Koeponveestapel. Ook zullen er op vrijdag diverse lezingen zijn.

Extra foto's

Meer foto's zijn te vinden in de Veeteelt-app en op www.veeteelt.nl.

kers. Daarom kocht Koepon recent een melkveebedrijf in de buurt aan met 60 hectare. 'Door goede aankoopafspraken moet het mogelijk zijn om binnen een jaar de 430 koeien ook echt te melken.'

Dichte vloer met gietasfalt

Naast grondgebondenheid zijn er meer milieubewuste keuzen gemaakt bij de groei van het bedrijf. Zo liggen er op de nieuwe stal maar liefst 4000 zonnepanelen, waardoor het bedrijf niet alleen zelfvoorzienend is in elektriciteit, maar ook een overproductie heeft voor circa 200 woningen.

In de geïsoleerde stal is op veel terreinen gekozen voor beproefde zekerheden in de vorm van ligboxen en voerhek. Wel is de maatvoering van looppaden en boxen aangepast. 'Omdat we de oude mestkelders intact hebben gelaten, konden we helaas niet voor zand kiezen, maar is het biobedding geworden.'

Achter het voerhek is een vijf centimeter hoog 'voerstoepje', zodat de koeien bij het passeren van de vaste mestschuif alleen de achterpoten op hoeven te tillen. Opvallend detail is ook de dichte gietasfaltvloer op de plaatsen waar de stal is uitge-

breid ten opzichte van de oude stal. Door een afschot van twee procent en een giergoot is de vloer emissiearm. 'In combinatie met de gescheiden mest werd de vloer wel wat glad. Daarom hebben we op bijvoorbeeld de route naar de wachtruimte nu watersprinklers. Die houden de vloer vochtig, waardoor deze beter te schuiven is en tegelijkertijd kunnen we daarmee de koeien koelen tijdens warme dagen.' Voeding neemt op het Koeponbedrijf een belangrijke plaats in. Alle koeien krijgen hetzelfde tmr. 'Dat is een overblijfsel van toen dit een nucleusbedrijf voor Alta was, waarin alle koeien dezelfde behandeling moesten krijgen. Maar ook nu bevat het nog altijd goed. Het geeft maximaal rust in de stal en het stabiele rantsoen komt de productie en gezondheid ten goede. Afgelopen jaar hebben we maar één lebmaagverdraaiing gehad.'

Zelf premix maken voor tmr

Het tmr is sinds het einde van de quotering rijker en dat geeft volgens Rijkers direct de potentie in productie aan. De koeien zijn van een dagproductie van 32 liter en een bsk van 51 gestegen naar 36 liter en 55 bsk. Dit is bereikt in slechts vier maanden met de jonge veestapel die bestaat uit 45 procent vaarzen. 'Ons doel is een productie van 12.000 liter, maar wel door het eigengeproduceerde ruwvoer optimaal te benutten en zonder dat het ten kostte gaat van de gezondheid.' Naast gras en beperkt mais (22 hectare) wordt ook 26 hectare tarwe verbouwd en verwerkt in het rantsoen. Koepon maakt met behulp van de voermengwagen zelf

Alle koeien krijgen hetzelfde rantsoen in de vorm van tmr en liggen in de nieuwe stal in een dikke laag biobedding

Van links naar rechts en van boven naar beneden:

- Het maken van een premix voorkomt grote afwijkingen in het rantsoen
- Het gros van de koeien is draagmoeder van een embryo uit een van de 120 spoelingen per jaar
- 4000 zonnepanelen voorzien ook zo'n 200 woningen van stroom
- Drie maal daags passeren de koeien de 2x12 zij-aan-zijmelkstal met rapid exit

een keer in de twee dagen een premix bestaande uit stro, mineralen, maïsmeel, droge pulp, soja/raap en geplette tarwe. Dat is voldoende voor zes mengsels die in twee dagen aan het ruwvoer worden toegevoegd. 'Dit komt de nauwkeurigheid ten goede. Als je nu voor de premix 1000 kilo tarwe laadt en je hebt tien kilo te veel, dan is de afwijking één procent. Laad je apart 100 kilo tarwe voor een bepaalde groep, dan is diezelfde afwijking tien procent. Dergelijke verschillen kosten geld én productie.' De krachtvoerkosten inclusief bijproducten van het rantsoen liggen gemiddeld zo rond de tien cent.

Genoomtopper op 15.500 kg

Tijdens het gesprek wordt duidelijk dat keuzes op Koepon op economisch gronden worden genomen. 'Hier moet ook gewoon geld verdiend worden, want hoe wel Pon een liefhebber is, doet hij niets waar geld achteraan moet. En misschien dat het voor ons met tien cent personeelskosten nog wel moeilijker is om winst te maken. Maar het motto op alle Koeponbedrijven is openstaan voor veranderingen en het beter proberen te doen dan je collega's. Dat doen we met het hele team van acht mensen en niet alleen als bedrijfsleider of herdsman. Iedereen is belangrijk, ongeacht zijn functie', benadrukt Rijkers.

Het openstaan voor veranderingen kwam de laatste jaren nadrukkelijk in beeld bij de introductie van genomic selection, wat op Koepon direct omarmd werd en waarvoor herdsman Alex Borst bij het ge-

sprek aanschuift. Vanuit de verbinding met Alta Genetics, ook eigendom van Pon, moest Koepon direct vol mee in genomic selection. 'Koeienliefhebber als ik ben, heb ik alle resultaten jarenlang in Excel-sheets bijgehouden en dan zie je enorme verschillen', vertelt Alex Borst. 'De stiermoeders die hier als pink op basis van genomics zijn geselecteerd, scoorden als vaars vervolgens gemiddeld 122,3 lactatiewaarde en gemiddeld 85,8 punten voor algemeen voorkomen.'

En niet alleen de gemiddelden overtuigen, ook zijn er volgens Borst veel minder uitschieters. Slechts twee stiermoeders haalden als vaars niet de 85 punten en drie haalden net niet de 100 lactatiewaarden. 'Dat was bijvoorbeeld een dochter van Big Time, puur geselecteerd om de secundaire fokwaarden. Iedereen die tegen genomics is, heeft het altijd over die ene tegenvaller, maar we zijn toch niet vergeten dat we die bij fokstieren ook hadden?'

Trots loopt Alex Borst naar de huidige blikvanger van de stal Willsbro Garrett S Madison, een Garrettdochter uit de familie van Snowman. 'In de genomicuitslag stond ze op een plus van ruim 3000 kilo melk, een unicum. Inmiddels is ze 500 dagen aan de melk en produceerde ze in deze vaarzenlijst in 305 dagen 15.500 kilo melk met daarbij 85 punten voor exterieur. Een beter bewijs dat genomics een goede voorspeller is, kun je niet vinden.' Borst houdt ook nog even halt bij Epicdochter Koepon Epc Reginia 109. 'Ze heeft deelgenomen aan een keuring,

heeft 86 punten met potentie voor meer, scoort 130 lactatiewaarde, heeft een stier bij de ki en een hoge dochter met 2500 GTPI. Dat is toch ernstig genieten.'

Combinaties blijven maken

Overigens kiest Koepon niet voor het klakkeloos combineren van hoge dieren. 'Bij pinken zoek ik één productie- en één gezondheidskenmerk en één of twee exterieurkenmerken, ook onderbalk, waar ik een dier op wil verbeteren. Wij blijven dus compenseren en in die zin is dit ook niet te vergelijken met de Inet-fokkerij van destijds. Ik vrees dat wij door het compenseren wat niveau van totaalindex laten liggen, maar door passende combinaties houden we koeien die blijven functioneren in ons bedrijf', stelt Borst. Door een dier te combineren met meerdere stieren probeert Borst de inkomsten uit fokkerij, gemiddeld zo'n 15 cent per kilo melk, veilig te stellen. 'Afgelopen jaar hebben we 72 verschillende stieren gebruikt. Je moet in de fokkerij altijd alternatieven kunnen bieden.'

Naast de eigen fokkoeien, waaruit Alta het eerste recht van koop van stieren heeft, staan er in Feerwerd ook Europese dieren uit het Peak-programma. Binnen dit fokprogramma werken Alta en CRV samen en momenteel worden er twee dieren gespeld. Het totaal aantal spoelingen ligt op Koepon jaarlijks op zo'n 120 stuks. Rijkers: 'Dit aantal blijft onveranderd ondanks de groeiende veestapel, waardoor we straks ruimte krijgen om weer iets meer koeien te insemineren.' |